

Duanı dođru anlamaq

İslam dininin yeganə mənbəyi Qurandır. Quran müsəlmanlığını müdafiə etmək dinə yeni bir baxış gətirmək deyil, əksinə, müsəlmanlığın mahiyyətinə, yəni Qurana yönəlmək deməkdir. Ənənəvi din anlayışını mənimsəyən bəzi insanlar isə Quranda olmayan tətbiqlərlə dini çətin göstərə bilir.

Bunun nəticəsində din yaşanması çətin olan bir hala salınır və bir çox insan dindən uzaqlaşa bilir. Bəzən Quranın mahiyyətini əsas götürən bir anlayış **“dinə yeni bir baxış”** kimi göstərilir. Halbuki dinə əsl yeni baxışı gətirənlər ənənələri əsas qəbul edən və Qurandan uzaqlaşan kəslərdir.



Xurafatı əsas götürən bəzi din anlayışlarında ibadətlər həddindən artıq çətinləşdirilmiş, demək olar ki, yerinə yetirilməsi mümkünsüz hala salınmışdır.

Halbuki Allah Quranda dini insanlar üçün asan etdiyini bildirir:

Biz sənə ən asan olanı müyəssər edəcəyik. (Əla surəsi, 8).

Allah yolunda layiqincə cihad edin! O sizi seçdi və atanız İbrahimin dinindəki kimi, din barəsində sizə də heç bir çətinlik vermədi. (Həcc surəsi, 78).

Biz onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdik. Sən onlardan hər hansı birini görürsənmi, yaxud onlara aid zəif bir səs eşidirsənmi? (Məryəm surəsi, 98).

Allah sizin üçün çətinlik istəməz. O, sizin üçün asanlıq istəyər. (Bəqərə surəsi, 185).

Ənənəvi və xurafatçı düşüncə tərzinin çətinləşdirdiyi ibadətlərdən biri də duadır. Halbuki dua insanın Allahla səmimi, ürəkdən və yaxın bir bağ qurmasıdır.

Dua hər şeyin Allaha məxsus olduğunu dərk etmək, Onun kainatın yeganə Yaradıcısı və Hökmdarı olduğuna qəlbən inanmaq, bütün köməyin yalnız Ondan gələcəyini bilmək və daim Allahla mənəvi əlaqədə olmaqdır.



Dua edən insan onu yaradan Uca Allahın himayəsinə sığınır, hər nemətin və hər hadisənin Onun iradəsi ilə baş verdiyini dərk edir və etdiyi hər yalvarışın Ona çatacağına qəti şəkildə inanır. Dua hər şeyə qüdrəti çatan Allahın qarşısında təslimiyyət göstərmək, Onun sonsuz qüdrətini və ucalığını etiraf etməkdir.

Müsəlmanlar dua etməklə Allaha olan sevgilərini, təslimiyyətlərini və Onu layiqincə uca tutduqlarını ifadə edirlər. Buna görə də dua mənası olduqca dərin olan bir ibadətdir. O, insanın Allahla möhkəm bir bağ qurmasına, Ona yaxınlaşmasına və Onu uca tutmasına vasitə olur.

Dua kainatın sahibi olan Uca Allahla ünsiyyət qurmaqdır. O, göylərin, günəşin, ayın, ulduzların, məlum və məlum olmayan bütün planetlərin, yerin və bütün xəzinələrin, görünən və görünməyən, canlı və cansız bütün varlıqların Yaradıcısıdır. Allah Zəngindir, tək Qüdrət Sahibidir və hər şeyə qadirdir. O, **“İstəyin, verim!”** – buyuran, bir şeyin olmasını istədikdə isə yalnız **“Ol!”** deməklə onu yaradan Uca Rəbbdir.

Bəzi insanlar yalnız çətinliklə üzləşdikləri zaman Allaha üz tuturlar. Onlar elə düşünür ki, dua yalnız çıxılmaz vəziyyətə düşdükdə edilməlidir. Halbuki insan hər zaman Allaha üz tutaraq bütün istək və arzularını Ona ərz edə bilər. Həyatın hər anında Onunla yaxın münasibət qurmaq, sevincini də, qayğısını da Onunla bölüşmək, qarşılaşdığı hər hadisədə Ondan kömək diləmək mümkündür. Çünki dua yalnız çətin günlərdə deyil, həyatın hər anında insanı Allaha yaxınlaşdıran bir ibadətdir.

İnsan sevincində olarkən də, bir arzusunun gerçəkləşməsini gözləyərkən də, qorxu və ümid arasında yaşayarkən də, şükür edərkən də daim Allaha yönəlməlidir. Çünki dua yalnız ehtiyac anlarında deyil, həyatın hər anında möminin Rəbbi ilə qurduğu səmimi bağıdır.

Peyğəmbərimiz (s.ə.v.) də duanın həyatın hər sahəsini əhatə etdiyini belə ifadə etmişdir:

“Sizdən hər biriniz bütün ehtiyaclarınızı Rəbbindən istəsin. Hətta ayaqqabısının qopan bağına qədər hər şeyi Ondan istəsin.” (Ənəs, Hədis № 1784)

Dua müəyyən bir qəlibə, təkrar sayına və ya xüsusi formaya bağlı deyil.

Ənənəvi din anlayışı bir çox ibadəti çətinləşdirdiyi kimi, duanı da müxtəlif qayda və formalara salaraq onun sadəliyini kölgədə qoymuşdur. Allahla bəndə arasında süni maneələr yaradan, insanın Rəbbinə səmimiyyətlə yönəlməsini çətinləşdirən bu yanaşma Quranda təsvir edilən Yaradan–bəndə münasibətindən tamamilə fərqlənir.

Halbuki dua insanın Allahla səmimi ünsiyyətidir. O, nə müəyyən bir qəlibə, nə xüsusi mərasimlərə, nə də çətin qaydalara ehtiyac duymur. Lakin zaman keçdikcə dua kitabları, müxtəlif ayinlər və Qurana əsaslanmayan inanclar vasitəsilə bu ibadət mürəkkəbləşdirilmiş, öz sadəliyindən və

mahiyyətindən uzaqlaşdırılmışdır.



Məsələn, **“Bu surəni 200 dəfə oxusan, duan qəbul olar”**, **“Allahın adını 50 dəfə təkrarlasan, duan qəbul olar”**, **“Bu surəni ərəb dilində 100 dəfə oxusan, duan qəbul olar”** kimi iddialar insanları duanın mahiyyətindən uzaqlaşdırır, diqqəti isə müxtəlif formullara və təkrarların sayına yönəldir. Halbuki duanın dəyərini müəyyən edən onun neçə dəfə təkrar edilməsi deyil, insanın səmimiyyəti və qəlbdən Allaha yönəlməsidir.

Halbuki duanın müəyyən sayda təkrar edilməsi, yaxud surələrin mütləq ərəb dilində oxunması onun qəbul olunmasının şərti deyil. Dua ucadan edilə biləcəyi kimi, qəlbdən də edilə bilər. Onun müəyyən edilmiş bir vaxtı da yoxdur. İnsan hər an, hər yerdə və hər vəziyyətdə Allaha yönələrək Onunla səmimi şəkildə danışa bilər. Dua uzun mətnləri əzbərləməkdən ibarət deyil. Peyğəmbərlərin duaları həmişə səmimi, qəlbdən gələn və qısa olmuşdur.

Allah Quranda: “Şübhəsiz ki, Mən çox yaxınam...” – buyuraraq Öz bəndələrinə nə qədər yaxın olduğunu bildirir. Buna baxmayaraq, ənənəvi İslam anlayışında Allah haqqında elə təsəvvür yaradılır ki, sanki O, əlçatmaz bir varlıqdır. Halbuki bu yanaşma Quranda təsvir edilən Yaradan–bəndə münasibəti ilə uyğun gəlmir.

Bu anlayışı mənimsəyən insanlar duanın yalnız müəyyən bir forması və dili olduğunu, eləcə də yalnız bəzi mövzular üçün edilə biləcəyini düşünürlər. Onlara görə, insan istədiyi vaxt Allahdan hər diləyini istəyə bilməz. Dua yalnız müəyyən qaydalar və ayinlər çərçivəsində edilməlidir. Hətta dua etmək üçün xüsusi məkanların, müəyyən vaxtların, ərəb dilində mətnlərin, uzun təkrarların və ya bəzi din adamlarının hazırladığı dua kitablarının vacib olduğunu düşünürlər. Halbuki bunların heç biri Quranda bildirilmir.

Bəzi nəşrlərdə duanın qəbul olunması müxtəlif şərtlərlə əlaqələndirilir. Belə izahlar insanın diqqətini duanın mahiyyətindən uzaqlaşdıraraq onu zahiri qaydalara yönəldə bilir. Halbuki Allah Quranda: “Mənə dua edin, sizə cavab verim” – buyurur və duanın yolunu aydın şəkildə göstərir. Allah duada səmimiyyəti əsas götürür və onun qarşısına heç bir çətinləşdirici şərt qoymur. Buna baxmayaraq, duanın qəbulunu müxtəlif əlavə şərtlərə bağlamaq, hətta bu şərtlərə əməl edilmədikdə duanın təsirinin azalacağını iddia etmək Quranda bildirilən prinsiplərlə uyğun gəlmir.

Quranda açıq şəkildə bildirilən həqiqətlərə baxmayaraq irəli sürülən bu cür iddialar müsəlmanlara ciddi zərər vurur. Bu gün bəzi insanların İslam dinindən uzaqlaşmasının əsas səbəblərindən biri xurafatın təsiri ilə formalaşmış dini anlayışdır.

Kitab mağazalarında duanın forması, dili, təkrar sayı və qaydalarını izah edən çoxsaylı kitablara rast gəlmək mümkündür. Bu kitablarda duanın necə edilməsinə dair ətraflı qaydalar təqdim olunur. Halbuki Allahın Quranda öyrətdiyi dua son dərəcə sadədir. Onun təməlinə yalnız səmimiyyət, təslimiyyət və Allaha qəlbən yönəliş dayanır.

Rəbbimizin Quranda öyrətdiyi dua son dərəcə sadə, aydın və insanın fitrətinə uyğundur:

Rəbbinizə yalvarıb yaxararaq və gizlicə dua edin! Şübhəsiz ki, O, həddi aşanları sevməz. (Əraf surəsi, 55).

Yer üzü islah edildikdən sonra orada fitnə-fəsad törətməyin! Həm qorxaraq, həm də (mərhəmətini) ümid edərək Allaha dua edin! Şübhəsiz ki, yaxşılıq edənlərə Allahın mərhəməti çox yaxındır. (Əraf surəsi, 56).

Ən gözəl adlar (Əsmayi-Hüsna) Allaha məxsusdur. Elə isə Ona bu adlarla dua edin! Onun adları barəsində əyri yolu tutanları isə tərک edin! Onlar etdikləri əməllərə görə cəzalandırılacaqlar. (Əraf surəsi, 180).

Səhər-axşam Rəbbinin rızasını diləyərək Ona dua edənlərlə birlikdə (çətinliklərə qarşı) səbir et! (Kəhf surəsi, 28).

(Şərik qoşduqları daha xeyirlidir,) yoxsa darda qalan biri dua etdiyi zaman duasını qəbul edib sıxıntısını aradan qaldıran və sizi yer üzünün varisləri edən?! Allahla yanaşı başqa bir ilah varmı?! Nə qədər də az düşünürsünüz! (Nəml surəsi, 62).

Onlar qorxu və ümid içində Rəbbinə dua etmək üçün yataqdan qalxar və onlara verdiyimiz ruzidən infaq edərlər. (Səcdə surəsi, 16).

İnkar edənlərin xoşuna gəlməsə də, dini yalnız Allaha məxsus edərək Ona dua edin! (Mömin surəsi, 14).

Rəbbiniz belə buyurdu: “Mənə dua edin ki, dualarınızı qəbul edim! Şübhəsiz ki, Mənə ibadət etməyi tərک edib təkəbbürlənlər zəlil bir halda cəhənnəmə girəcəklər”. (Mömin surəsi, 60).

O daim diridir. Ondan başqa heç bir ilah yoxdur! Elə isə dini yalnız Ona məxsus edərək Ona dua edin! Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun! (Mömin surəsi, 65).

Quranda bildirilir ki, dua yalvara-yalvara, qəlbdən, qorxu və ümid içində, dini yalnız Allaha məxsus edərək və Onun razılığını diləyərək edilməlidir. Deməli, Allah üçün duada əsas olan səmimiyyət, ixlas və qəlbdən Ona yönəlməkdir. Duanın qəbulunda həlledici amil insanın keçmişində nə qədər günahının olması, dəstəmazlı və ya dəstəmazsız olması deyil, səmimiyyətlə Allaha yönəlməsidir.

İnsan Allahla öz sözləri ilə danışa bilər. Çünki dua əzbərlənmiş ifadələri təkrarlamaq deyil, qəlbin səsini Rəbbinə çatdırmaqdır. İnsan dua edərkən şükür edə, kömək diləyə, qorxularını, narahatlıqlarını və ümidlərini Allaha ərz edə bilər. Heç bir vasitəyə ehtiyac duymadan qəlbini Rəbbinə açar və Ona daha da yaxınlaşar.

De: “Əgər duanız (ibadətiniz) olmazsa, Rəbbim sizə nə üçün dəyər versin?” (Furqan surəsi, 77).

Dua insanın qəlbini və bütün daxili aləmini Allaha açmasıdır. Buna görə də dua edərkən insanın mənasını başa düşmədiyi sözləri sadəcə əzbərdən təkrarlaması duanın səmimi mahiyyəti ilə uyğunlaşmır. Məsələn, “**Bərəkət duası**” kimi adlarla öyrədilən ərəb dilindəki dualar, həmin dili

bilməyən bir insan tərəfindən yalnız əzbər şəkildə təkrar edildikdə, Quranda təsvir edilən səmimi dua anlayışından uzaqlaşa bilər.



Halbuki insan yalvararaq Allaha yönəldikdə yalnız Ondan bir şey istəmir. O, eyni zamanda Rəbbinə yaxınlaşır, Ona güvənir, bütün qorxularını, ümidlərini və arzularını Onunla bölüşür. Dua insanın Allahın ona hamıdan yaxın olduğunu ən dərinləndən hiss etdiyi anlardan biridir. Elə buna görə də Allah Quranda bəndələrinə şah damarından daha yaxın olduğunu bildirir:

Şübhəsiz ki, insanı Biz yaratdıq və nəfsinin ona verdiyi vəsvəşələri bilirik. Biz ona şah damarından daha yaxırıq. (Qaf surəsi, 16).

Dua Allahın bu yaxınlığını qəlbəndən hiss edərək Ona tam etibarla yönəlməkdir.

Quranda yer alan peyğəmbər dualarından nümunələr

Quranda yer alan peyğəmbər duaları onların səmimi yalvarışlarını, ıxlaslarını və Allaha olan dərin təvəkküllərini əks etdirən ən gözəl nümunələrdəndir. Bu dualar insanın Rəbbi ilə necə ünsiyyət qurmağı olduğunu göstərən ən gözəl örnəklərdəndir.

Qurandakı nümunələrdən aydın olur ki, peyğəmbərlər Allaha heç vaxt əzbərlənmiş, ruhsuz və zahiri formalara əsaslanan dualarla yönəlməmişlər. Onların duaları həmişə səmimi, təbii və qəlbəndən gələn dualar olmuşdur. Ehtiyac duyduqları anda dərhal Rəbbinə üz tutmuş, qısa, lakin

dərin mənə daşıyan sözlərlə Ona yalvarmışlar. Çünki duanın gücü sözlərin çoxluğunda deyil, qəlbin səmimiyyətindədir.

Peyğəmbərlərin dua tərzini göstərir ki, duada əsas olan müəyyən qaydalar çərçivəsində edilən uzun təkrarlar deyil, Allaha dərin ehtiyac hissi ilə qəlbdən, səmimiyyət və ixlas içində yönəlməkdir. Onlar Rəbbi ilə hər an mənəvi bağlılıq içində yaşadıkları üçün qarşılaşdıqları hər vəziyyətdə dərhal Ona üz tutmuş, xüsusi bir məkan, şərait və ya forma axtarmadan qısa, lakin ürəkdən gələn dualarla istəklərini, təslimiyyətlərini və Ona olan yaxınlıqlarını ifadə etmişlər.

Qurandakı nümunələr bunu aydın şəkildə təsdiq edir. Duanın müəyyən bir forması, uzunluğu, məkanı və ya xüsusi oturuş tərzini yoxdur. Məsələn, həzrəti Musa ehtiyac içində olduğu bir anda sürüləri suladıqdan sonra dərhal kölgəyə çəkilərək Rəbbinə cəmi bir cümlə ilə dua etmişdir:

Musa onların heyvanlarını suladı, sonra da kölgəyə çəkilib belə dedi: “Ey Rəbbim! Sənin mənə bəxş etdiyin hər xeyrə möhtacam”. (Qəsas surəsi, 24)

Göründüyü kimi, dua insanın hər an, hər şəraitdə və hər vəziyyətdə Allaha səmimiyyətlə yönəlməsidir. Onu müəyyən ayinlərə, xüsusi formalara və ya uzun təkrarlara bağlamaq ibadətin mahiyyətini kölgədə qoyaraq insanın diqqətini formal qaydalara yönəldir. Halbuki Allah duada sözlərin çoxluğuna və ya zahiri mərasimlərə deyil, qəlbdən gələn səmimiyyətə dəyər verir.

Müsəlman üçün yeganə doğru yol göstərici Qurandır. Buna görə də insan Allahın Quranda öyrətdiyi dua anlayışını dərk etməli və bu anlayışın ən gözəl nümunəsini göstərən peyğəmbərləri nümunə götürməlidir.

Qurandakı peyğəmbər dualarından bəzi nümunələr bunlardır:

Peyğəmbərimiz həzrəti Məhəmməd (s.ə.s.)

“...Mənə Allah yetər! Ondan başqa heç bir ilah yoxdur. Mən Ona təvəkkül etmişəm. O, böyük ərşin sahibidir”. (Tövbə surəsi, 129)

“...Ey Rəbbim, (mənimlə onlar arasında) haqq ilə hökm ver! Sizin söylədiklərinizə qarşı yalnız Rəhman olan Rəbbimizdən kömək istənilər!” (Ənbiya surəsi, 112)

“...Ey Rəbbim! Əgər onlara vəd olunanı (dünyadakı əzablarını) mənə göstərəcəksənsə, Məni zalım qövmün içində buraxma, ey Rəbbim!” (Muminun surəsi, 93-94)

“...Ey Rəbbim! Şeytanların vəsvəsələrindən Sənə sığınırım! Ey Rəbbim! Onların mənə yaxın gəlməsindən də Sənə sığınırım!” (Muminun surəsi, 97-98)

“...Ey Rəbbim, (bizi) bağışla və (bizə) rəhm et! Sən rəhm edənlərin ən xeyirlisisən!” (Muminun surəsi, 118)

“...Ey Rəbbim! Daxil olacağım yerə məni xoşluqla daxil et, çıxaracağın yerdən də məni xoşluqla çıxart və Öz dərgahından mənə yardım edən bir güc ver!” (İsra surəsi, 80)

“...Ey Rəbbim, elmimi artır!” - de. (Taha surəsi, 114)

De: “Ey mülkün sahibi olan Allah! Dilədiyin kimsəyə mülkü verərsən, dilədiyindən də mülkü alarsan. Dilədiyin kimsəni yüksəldər, dilədiyini də alçaldarsan. (Hər cür) xeyir Sənin əlindədir. Şübhəsiz ki, Sən hər şeyə qadirsən!” (Ali İmran surəsi, 26)

De: “Ey göyləri və yeri yaradan, gizlini də, aşkarı da bilən Allahım, bəndələrin arasında ixtilafda olduqları məsələlər barəsində Sən hökm verəcəksən!” (Zumər surəsi, 46)

(Elçi) dedi: “Ey Rəbbim, (mənimlə onlar arasında) haqq ilə hökm ver! Sizin söylədiklərinizə qarşı yalnız Rəhman olan Rəbbimizdən kömək istənilər!” (Ənbiya surəsi, 112)

Həzrəti Adəm

“Ey Rəbbimiz! Biz özümüzə zülm etdik. Əgər Sən bizi bağışlamaz və bizə rəhm etməzsən, həqiqətən, biz ziyana uğrayanlardan olarıq”. (Əraf surəsi, 23)

Həzrəti Nuh

Nuh dedi: “Ey Rəbbim! Şübhəsiz, bilmədiyim bir şeyi Səndən istəməkdən Sənə sığınırım. Əgər məni bağışlamaz və mənə rəhm etməzsən, ziyana uğrayanlardan olaram!” (Hud surəsi, 47)

“...Ey Rəbbim, məni yalanlamalarına qarşı mənə yardım et!” (Muminun surəsi, 26)

Ey Rəbbim! Məni, ata-anamı, mömin olaraq evimə daxil olanları, mömin kişiləri və mömin qadınları bağışla! Zalımların da yalnız məhvini artır!" (Nuh surəsi, 28)

Həzrəti Lut

"...Ey Rəbbim, fitnə-fəsad törədən bu qövmə qarşı mənə yardım et!" (Ənkəbut surəsi, 30)

Həzrəti İbrahim

Ey Rəbbim, mənə hökm (elm) ver və məni salehlərin arasına daxil et! Mənə, gələcək nəsillər tərəfindən xeyirlə yad edilməyi qismət et! Məni Nəim cənnətinin varislərindən et! (Şuəra surəsi, 83-85)

İnsanların dirildiləcəkləri gün məni rüsvay etmə!" (Şuəra surəsi, 87)

Ey Rəbbim, mənə salehlərdən olan bir övlad ver!" (Saffat surəsi, 100)

"Ey Rəbbim, məni və nəslimdən gələnləri namaz qılanlardan et! Ey Rəbbimiz, duamı qəbul et! (İbrahim surəsi, 40)

Ey Rəbbimiz, haqq-hesab günü məni, ata-anamı və möminləri bağışla!" (İbrahim surəsi, 41)

"Ey Rəbbimiz! Bizi Sənə təslim olanlardan et və nəslimizdən də Sənə təslim olan bir ümmət çıxart! Bizə (həcc üçün) ibadət qaydalarını göstər və tövbəmizi qəbul et! Həqiqətən, Sən tövbələri qəbul edənsən, mərhəmətlisən." (Bəqərə surəsi, 128)

Həzrəti Yusif

Yusif dedi: "Ey Rəbbim! Zindan mənim üçün onların məni dəvət etdiklərindən daha yaxşıdır. Əgər onların hiyləsini məndən uzaqlaşdırmasan, onlara meyil salar və cahillərdən olaram". (Yusif surəsi, 33)

Ey Rəbbim! Mənə mülkündən bir pay verdin və mənə yuxuların yozumunu öyrətdin. Ey göyləri və yeri yaradan! Sən dünya və axirətdə mənim sahibimsən. Canımı müsəlman olaraq al və məni əməlisalehlərə qovuşdur!" (Yusif surəsi, 101)

Həzrəti Əyyub

Əyyubu da (yada sal)! Bir zaman o, Rəbbinə: “Mənə zər dəydi (başıma bəla gəldi). Sən mərhəmətlilərin ən mərhəmətlisisən!” - deyərək səslənmişdi. (Ənbiya surəsi, 83)

Həzrəti Şüeyb

“...Ey Rəbbimiz, bizimlə qövmümüz arasında ədalətlə hökm ver! Sən hökm verənlərin ən xeyirlisisən”. (Əraf surəsi, 89)

“...Mənim müvəffəqiyyətim yalnız Allahdandır. Mən Ona təvəkkül etmişəm və Ona dönəcəyəm.” (Hud surəsi, 88)

Həzrəti Musa

“...Ey Rəbbim! Həqiqətən, mən özümə zülm etdim. Məni bağışla!” - dedi. O da onu bağışladı. Şübhəsiz ki, O, bağışlayandır, mərhəmətlidir. (Qəsas surəsi, 16)

“...Ey Rəbbim, məni zalım qövmdən xilas et!” (Qəsas surəsi, 21)

“...Ey Rəbbim! Məni və qardaşımı bağışla! Bizi Öz mərhəmətinə daxil et. Sən rəhm edənlərin ən rəhmlisisən!” (Əraf surəsi, 151)

“...Bizə bu dünyada da, axirətdə də yaxşılıq yaz (nəsib et)! Biz Sənə döndük!” (Əraf surəsi, 156)

“...Ey Rəbbim, qəlbimi genişləndir! İşimi asanlaşdır! Dilimdəki düynü aç (pəltəkliyimi götür) ki, sözümü başa düşsünlər! (Taha surəsi, 25-28)

“...Mən öz işimi Allaha həvalə edirəm. Şübhəsiz ki, Allah bəndələrini görür”. (Mömin surəsi, 44)

Həzrəti Süleyman

...“Ey Rəbbim! Həm mənə, həm də ata-anama verdiyin nemətə görə şükür etməyim və Sənin razı qalacağın yaxşı işlər görməyim üçün mənə güc ver! Öz mərhəmətinlə məni saleh bəndələrinin arasına daxil et!” (Nəml surəsi, 19)

Süleyman dedi: “Ey Rəbbim, məni bağışla və mənə bundan sonra heç kimin əldə edə bilməyəcəyi bir hökmlərlik bəxş et! Şübhəsiz ki, Sən lütf sahibisən. (Sad surəsi, 35)

Həzrəti Yunis

...“(Ey Rəbbim!) Səndən başqa heç bir ilah yoxdur. Sən pak və müqəddəssən! Həqiqətən, mən zalımlardan olmuşam”. (Ənbiya surəsi, 87)

Həzrəti Zəkəriya

...“Ey Rəbbim, məni yalnız qoyma! Sən varislərin ən xeyirlisisən!” - deyərək Rəbbinə səslənmişdi. (Ənbiya surəsi, 89)

...“Ey Rəbbim! Mənə, Öz tərəfindən xeyirli bir nəsil bəxş et! Sən, həqiqətən, duanı eşidənsən”. (Ali İmran surəsi, 38)

Müsəlmanların dua ibadətinin mənasını və dəyərini dərk edərək yaşaması, duanı Allaha yaxınlaşmağın ən gözəl vasitələrindən biri kimi görməsi böyük əhəmiyyət daşıyır. Buna görə də onlar Quranda öyrədilən dua anlayışını və peyğəmbərlərin dua tərzini özlərinə nümunə götürməlidirlər.

Müsəlmanlar Quranda yer alan peyğəmbər dualarını öyrənə, onları təkrar edə və həmin dualarla da Allaha yalvara bilərlər. Lakin bu, cəmiyyətdə düşünmədən təkrarlanan qəlibləşmiş dualarla eyniləşdirilməməlidir. Burada söhbət **“yemək duası”**, **“yatmaq duası”** və buna bənzər, insanı səmimi düşünməkdən daha çox mexaniki təkrara yönəldən qəlibləşmiş ifadələrdən gedir.

Peyğəmbərlərin duaları isə qəlbdən gələn səmimiyyətin ən gözəl nümunələridir. Müsəlmanlar bu duaları öyrənə, mənalərini dərk edərək onlarla Allaha dua edə və həmin səmimiyyəti öz dualarında da yaşatmağa çalışa bilərlər.

Bu mövzuda diqqət yetirilməli olan başqa bir mühüm məqam da vardır. Peyğəmbər dualarını öyrənmək istəyən insan üçün əsas olan ayələrin ərəb dilindəki mətnini əzbərləmək deyil, onların mənasını dərk etməkdir. Buna görə də bu duaları öz ana dilində öyrənmək, mənasını anlayaraq qəlbdən söyləmək daha məqsədəuyğundur. Ayələrin ərəb dilindəki ahəngi və qafiyəsi, şübhəsiz ki,

çox gözəldir. Lakin duanın əsl dəyəri onun səslənişində deyil, söylənilən sözlərin mənasını anlayıb onları qəlbdən hiss etməkdədir. İnsan dua etdiyini söyləyib nə dediyini, hətta nə üçün dua etdiyini bilmirsə, bu, onu duanın əsl mahiyyətindən uzaqlaşdırır.

Quran ərəb dilində nazil olmuşdur. Çünki Allah onu Peyğəmbərimizə (s.ə.v.) onun danışdığı dildə vəhy etmişdir. Buna görə də hər bir insanın Quranı öz ana dilində oxuyub mənasını dərk etməsi və onun hökmlərini həyatına tətbiq etməsi böyük əhəmiyyət daşıyır.

Dindar yəhudilərin və xristianların bir qismi də duanın mahiyyətini düzgün qavramışdır. Onların həyatında dua mühüm yer tutur və əsasən Allaha səmimi qəlblə yönəlmək, Onunla danışmaq və ehtiyaclarını yalnız Ondan diləmək üzərində qurulur.

İncildə də həzrəti İsa (ə) özünə tabe olan insanlara dua edərkən səmimi olmağı tövsiyə etmiş və belə demişdir:

“Dua etdiyiniz zaman ikiüzlülər kimi olmayın. Onlar hamı özlərini görsün deyə sinaqoqlarda və küçələrin künc başlarında dayanıb dua etməkdən zövq alırlar. Sizə doğrusunu deyim, onlar mükafatlarını almışlar.” (Matta, 6:5)

“Dua etdiyiniz zaman bütperəstlər kimi boş sözləri təkrar edib durmayın. Onlar söz çoxluğu ilə səslərini eşitdirə biləcəklərini sanırlar. Siz onlara bənzəməyin! Çünki Rəbbiniz nələrə ehtiyacınız olduğunu siz hələ Ondan diləmədən əvvəl bilir.” (Matta, 6:7)

Bütün müsəlmanlar duanın əhəmiyyətini yaxşı qavramalıdır

Müsəlmanların bir qisminin xurafatçı inancların təsiri ilə duanı yalnız zahiri formalarla əlaqələndirməsi Allaha səmimi şəkildə yönəlməyin qarşısını alan amillərdən biridir. Buna görə də hər bir müsəlman qəlbdən, səmimi şəkildə və Allahla baş-başa edilən duanın əhəmiyyətini dərk etməlidir. Çünki dua Allaha səmimi qəlbdən təslim olmaqdır. Bu səbəbdən dua insanın həyatına bərəkət gətirən, çətinliklərini yüngülləşdirən və qəlbinə rahatlıq bəxş edən ən dəyərli ibadətlərdən biridir.

Allaha tam güvənən, Onun yaradacağı nəticədən razı qalan və Ona təslim olan insan dərin mənəvi rahatlıq və xeyir içində yaşayır. Hər bir insanın, xüsusilə də ənənəvi din anlayışının təsiri altında qalmış müsəlmanların, xurafatların təsirindən tamamilə qurtularaq Allahla belə dərin, səmimi və ürəkdən bir bağ qurmağa ehtiyacı var. Hər şeydən önəmlisi isə Allahın istədiyi məhz insanın Onunla belə səmimi və dərin bir bağ qurmasıdır.

<https://www.harunyahya.info/az/meqaleler/duani-dogru-anlamaq>